

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः॥

प्राणो रक्षति विश्वमेजंता। इर्यो भूत्वा बहुधा बहूनिं। स इथसर्वं व्यानशो। यो देवो देवेषु
विभूरन्तः। आवृदूदात् क्षेत्रियं व्यगद्वृष्टा। तमित्याणं मनुसोपं शिक्षत। अग्रे देवानां मिदमंतु
नो हविः। मनसुश्चित्तेदम्। भूतं भव्यं च गुप्यते। तद्विद्वेष्वं ग्रियम्॥१॥

आ न एतु पुरश्चरम्। सुह देवैरिमः हवम्। मनः श्रेयसिश्रेयसि। कर्मन् यज्ञर्पति
दघंत्। जुषतां मे वागिदः हविः। विराङ्गेवी पुरोहिता। हव्यवाडनं पायिनी। यया रूपाणि
बहुधा वदन्ति। पेशांसि देवाः परमे जनित्रैः। सा नो विराङ्गनपस्फुरन्ती॥२॥

वाग्देवी जुषतामिदः हविः। चक्षुर्देवानां ज्योतिरमृते न्यक्तम्। अस्य विज्ञानाय
बहुधा निर्धीयते। तस्य सुम्रमंशीमहि। मा नो हासीद्विक्षुणम्। आयुरिन्नः प्रतीर्यताम्।
अनन्धाशक्षुषा व्यम्। जीवा ज्योतिरशीमहि। सुवज्येति रुतामृतम्। श्रोत्रेण भुद्रमुत
शृणवन्ति सत्यम्। श्रोत्रेण वाचं बहुधोद्यमानाम्। श्रोत्रेण मोदश्च महंश्च श्रूयते। श्रोत्रेण सर्वा
दिशः आ शृणोमि। येन प्राच्या उत दक्षिणा। प्रतीच्यै दिशः शृणवन्त्युत्तरात्। तदिच्छोत्रं
बहुधोद्यमानम्। अरात्र नेमिः परि सर्वं बभूव॥३॥

अग्रियमनपस्फुरन्ती सृत्यः सूतं च॥३॥

[१]

उदेहिं वाजिन्यो अस्युपस्वन्तः। इदः राष्ट्रमा विश सूनतावत्। यो रोहितो विश्वमिदं
जुजानं। स नो राष्ट्रेषु सुधितान्दधातु। रोहः रोहः रोहित् आरुरोह। प्रजाभिर्वृद्धिं
जुनुषामुपस्थम्। तामिः सर्वब्यो अविद्यथड्वीर्वाः। गातुं प्रुपश्यन्निह राष्ट्रमाऽहाः।
आऽहार्षीद्राष्ट्रमिह रोहितः। मृधो व्यास्थुदभयं नो अस्तु॥४॥

अस्मभ्यं द्यावापृथिवी शक्तरीभिः। राष्ट्रं दुहाथामिह रेवतीभिः। विमंमरश् रोहितो
विश्वरूपः। समाचक्राणः प्ररुहो रुहश्च। दिवं गत्वाय महुता महिम्ना। वि नो राष्ट्रमुनन्तु
पयंसा स्वेन। यास्ते विशस्तपंसा सं बभूवः। गायुत्रं वृथसमनु तास्तु आऽगुः। तास्त्वा
विशन्तु महसा स्वेन। सं माता पुत्रो अस्येतु रोहितः॥५॥

यूयमुंग्रा मरुतः पृश्निमातरः। इन्द्रेण सुयुज्ञा प्रमृणीथु शत्रून्। आ वो रोहितो
अशृणोदभिद्यवः। त्रिसंसासो मरुतः स्वादुसम्मुदः। रोहितो द्यावापृथिवी जंजाना
तस्मिंस्तन्तु परमेष्ठी तत्ताना। तस्मिंच्छिश्रिये अज एकपात्। अदृहुद्यावापृथिवी बलेन।
रोहितो द्यावापृथिवी अदृहुत्। तेन सुवः स्तभितं तेन नाकः॥६॥

सो अन्तरिक्षे रजसो विमानः। तेन देवाः सुवर्नविन्दन्। सुशेवं त्वा भानवो
दीदिवाऽसमै। समंग्रासो जुह्वो जातवेदः। उक्षन्ति त्वा वाजिनुमा घृतेन। सऽसंसमये
युवसे भोजनानि। अग्ने शर्ध महते सौभंगाय। तव द्युम्नान्युक्तमानि सन्तु। सज्ञास्पत्यऽ
सुयमुमा कुणुष्व। शत्रूयतामभि तिष्ठ महाऽसि॥७॥

अस्त्वेतु रोहितो नाकु महाऽसि॥८॥

[२]

पुनर्न इन्द्रो मुघवा ददातु। धनानि शुक्रो धन्यः सुराध्याः। अर्वचीनं कृणुतां याचितो
मनः। श्रुष्टी नौ अस्य हृविषो जुषाणः। यानि नोऽजिनं धनानि। जुहर्थं शूर मन्युना॥
इन्द्रानुविन्द नस्तानि। अनेन हृविषा पुनः। इन्द्र आशाभ्यः परिं सर्वभ्योऽभयं करत्॥८॥

जेता शत्रून् विचर्षणि। आकूत्यै त्वा कामाय त्वा समृधे त्वा। पुरो दधे अमृतत्वाय
जीवसै। आकूतिमस्यावसै। कामंमस्य समृद्धौ। इन्द्रस्य युजते धियः। आकूति देवीं मनसः
पुरो दधे। यजस्य माता सुहवा मे अस्तु। यदिच्छामि मनसा सकामः। विदेयमेनद्वदये
निविष्टम्॥९॥

सेदुग्निरुग्नीरत्येत्यन्यान्। यत्र वाजी तनयो वीडुपाणिः। सुहस्रपाथा अक्षरा समेति।
आशानां त्वाऽशापालेभ्यः। चतुर्भ्यो अमृतेभ्यः। इदं भूतस्याध्यक्षेभ्यः। विधेम हृविषा
वयम्। विश्वा आशा मधुना सऽ सुजामि। अनमीवा आप ओषधयो भवन्तु। अयं
यजंमानो मृधो व्यस्यताम्॥१०॥

अग्रभीताः पुशवः सन्तु सर्वैः। अग्निः सोमो वरुणो मित्र इन्द्रः। बृहस्पतिः सविता
यः संहस्री। पूषा नो गोभिरवसा सरस्वती। त्वष्टा रूपाणि समनकु यज्ञैः। त्वष्टा रूपाणि
दधती सरस्वती। पूषा भगऽ सविता नौ ददातु। बृहस्पतिर्ददिन्द्रः सुहस्रम्। मित्रो दाता
वरुणः सोमो अग्निः॥११॥

कुटिविष्टमस्यतात्रव च॥१॥

[३]

आ नौ भरु भगमिन्द्र द्युमन्तमै। नि तै देष्णस्य धीमहि प्ररेके। उर्व इव पप्रथे

कामौ अस्मे। तमापृणा वसुपते वसूनाम्। इमं कामं मन्दया गोभिरश्वैः। चन्द्रवंता राघवा पप्रथश्वा सुवर्यवौ मतिभिस्तुम्यं विप्राः। इन्द्राय वाहः कुशिकासौ अक्रन्। इन्द्रस्य तु वीर्याणि प्रवौचम्। यानि चकारं प्रथमानि वृग्गी॥१२॥

अहन्नहिमन्वपस्तंतर्दा। प्रवक्षणां अभिन्त्यर्वतानाम्। अहन्नहिं पर्वते शिश्रियाणम्। त्वष्टौऽस्मै वज्रः स्वर्यन्ततक्षा वाश्रा इव धेनवः स्यन्दमानाः। अञ्जः समुद्रमवं जगमुरापः। वृषायमाणोऽवृणीत् सोमम्। त्रिकंद्रुकेष्वपिबश्मुतस्य। आ सायकं मधवां दत्तं वज्रम्। अहन्नेन प्रथमजा महीनाम्॥१३॥

यदिन्द्राहन्त्रथमजा महीनाम्। आन्मायिनाममिनाः प्रोत मायाः। आथसूर्यं जनयन्द्यामुषासम्। तादीक्रा शत्रून् किलविविष्टो। अहन्वृत्रं वृत्रतरं व्यसम्। इन्द्रो वज्रेण महुता वृधेन। स्कन्धाःसीव कुलिंशेनाविवृक्णा। अहिः शयत उपृपृष्ठिव्याम्। अयोध्येव दुर्मद आ हि जुहो। महावीरं तुविबाधमृजीषम्॥१४॥

नातारीरस्य समृतिं वधानाम्। स ए रुजानाः पिपिष इन्द्रशत्रुः। विश्वो विहाया अरतिः। वसुर्दधे हस्ते दक्षिणे। तरणिर्ण शिंश्रथत्। श्रवस्याया न शिंश्रथत्। विश्वस्मा इदिषुध्युसो। देवत्रा हृव्यमूहिषे। विश्वस्मा इथसुकृते वारमृणवति। अग्निर्द्वारा व्यृणवति॥१५॥

उदुज्जिहानो अभि काममीरयन्। प्रपृश्वन्विश्वा भुवनानि पूर्वथाः। आ केतुना सुषमिष्ठो यजिष्ठः। कामं नो अग्ने अभिहर्य दिग्भ्यः। जुषाणो हृव्यमृतैषु दृढ्यः। आ नौ रयिं बहुलां गोमतीमिषम्। नि धैहि यक्षदमृतैषु भूषन्। अश्विना यज्ञमागतम्। दाशुषः पुरुदससा। पूषा रक्षतु नो रयिम्॥१६॥

इमं यज्ञमाश्विनां वर्धयन्ता। इमो रयिं यज्ञमानाय धत्तम्। इमो पशूत्रक्षतां विश्वतो नः। पूषा नैः पातु सदुमप्रयच्छन्। प्रते मुहे संरस्वति। सुभंगे वाजिनीवति। सुत्युवाचे भेरे मृतिम्। इदं तै हृव्यं घृतवर्धस्यरस्वति। सुत्युवाचे प्रभरेमा हृवीर्यि। इमानि ते दुरिता सौभंगानि। तेभिर्विर्यं सुभगासः स्याम्॥१७॥

बुज्यहीनामृजीयं व्यृणवति रक्षतु नो रयिः सौभंगान्येकं च॥६॥ [४]

यज्ञो रायो यज्ञ ईशे वसूनाम्। यज्ञः सुस्यानामुत सुक्षितीनाम्। यज्ञ इष्टः पूर्वचित्तिं दधातु। यज्ञो ब्रह्मण्वाऽ अप्येतु देवान्। अयं यज्ञो वर्धता गोभिरश्वैः। इयं वेदिः स्वपत्या

सुवीरा॑॥ इ॒दं ब॒रहिरति॑ ब॒रुही॒ङ्ग्युन्या॑। इ॒मं य॒ज्ञं विश्वे॑ अवन्तु॑ देवाः। भगं॑ ए॒व भगं॒वा॑ङ्
अस्तु॑ देवाः। तेन॑ व॒यं भगवन्तः॑ स्याम॥१८॥

तं त्वा॑ भगं॑ सर्वं॑ इज्ञोहवीमि॑। स नो॑ भगं॑ पुरएता॑ भवेह। भगं॑ प्रणेतर्भगं॑ सत्यराधः।
भगेमां॑ धियमुद्व॑ ददन्नः। भगं॑ प्रणो॑ जनय॑ गोमिरर्श्व॑ः। भगं॑ प्रण॑ नृभिर्नृवन्तः॑ स्याम। शश्वती॑ः
समा॑ उपंयन्ति॑ लोकाः। शश्वती॑ः समा॑ उपंयन्त्यापां॑। इ॒ष्टं॑ पूर्त॑ङ् शश्वतीना॑ङ् समाना॑ङ्
शाश्वतेनां॑। हुविषेष्टाऽनुन्तं॑ लोकं॑ परमा॑ रुरोह॥१९॥

इयमेव सा या॑ प्रथमा॑ व्यौच्छ्रुता॑। सा॑ रूपाणि॑ कुरुते॑ पश्च देवी। द्वे॑ स्वसारै॑
वयतस्तत्रमेतत्। सुनातनं॑ वितत्तु॑ङ् पष्मयूखम्। अवान्याङ्गस्तन्त्रैकिरतो॑ धत्तो॑ अन्यान्।
नावपृज्याते॑ न गंमाते॑ अन्तम्। आ॑ वौ॑ यन्तूदवाहासो॑ अद्य। वृष्टि॑ ये॑ विश्वे॑ मुरुतो॑ जुनन्ति॑।
अ॒यं यो॑ अ॒ग्निर्मरुतः॑ समिष्ठः। ए॒तं जुषध्वं॑ कवयो॑ युवानः॥२०॥

धारावरा॑ मरुतो॑ धृष्णुवो॑जसः। मृगा॑ न भीमास्तविषेभिर्मिर्मिभिः। अ॒ग्नयो॑ न शुशुचाना॑
ऋजीषिणो॑। भ्रुमिन्धमन्तु॑ उपु॑ गा॑ अवृवता॑। वि॑ चक्रमे॑ त्रिर्देवः। आ॑ वेघसं॑ नीलपृष्ठं॑ बृहन्तम्।
बृहस्पति॑ङ् सदने॑ सादयध्वम्। सुदद्यौनि॑ दम् आ॑ दौदिवा॑ङ्सम्। हिरण्यवर्णमरुषङ्ग॑ संपेमा॑
स हि॑ शुचिः॑ शुतपत्रः॑ स शुन्ध्यः॥२१॥

हिरण्यवाशीरिषिरः॑ सुवृष्टाः। बृहस्पति॑ः स स्वावेश कृष्वाः। पूरु॑ सखिभ्य॑ आसुति॑
करिष्ठः। पूषु॑ङ् स्तवं॑ व्रुते॑ वृयम्। नरिष्येम कुदाचुन। स्तोतारस्त इ॒ह स्म॑सि। यास्ते॑ पूषु॑ना॑
वौ॑ अन्तः॑ संमुद्रे। हिरण्यर्यैरन्तरिक्षे॑ चरन्ति। याभिर्यासि॑ दूत्या॑ङ् सूर्यस्य। कामेन॑ कृतश्रवं॑
इ॒च्छमानः॥२२॥

अरण्यान्यरण्यान्यसौ। या॑ प्रेव॑ नश्यसि। कुथा॑ ग्रामं॑ न पृच्छसि। न त्वा॑भीरिव॑ विन्दती॑
(३)। वृषारवाय॑ वदते। यदुपाव॑ति चिच्चिकः। आ॑घाटीभिरिव॑ धावयन्। अ॒रण्यानिर्महीयते।
उत गावं॑ इवादन्। उतो॑ वेशमेव॑ दृश्यते॥२३॥

उतो॑ अरण्यानिः॑ सायम्। शुक्रीरिव॑ सर्जति। गामङ्गेषु॑ आ॑ हृयति। दार्ढेषु॑
उपावधीता॑। वसंत्ररण्यान्या॑ङ् सायम्। अकुक्षुदिति॑ मन्यते। न वा॑ अरण्यानिर्हन्ति।
अ॒न्यश्वेन्नाभिगच्छति॑। स्वादोः॑ फलस्य॑ जग्धवा॑। यत्र॑ कामं॑ नि॑ पद्यते। आङ्गनगन्धी॑ङ्
सुरभीम्। बृहन्नामकृषीवलाम्। प्राहं॑ मृगाणां॑ मातरम्। अ॒रण्यानीमशङ्ग्सिषम्॥२४॥
स्याम्॑ रुरोह॑ युवानः॑ शुन्ध्यरिष्टमानो॑ दृश्यते॑ निपैद्यते॑ चत्वारि॑ च॥७॥

वार्त्रहत्यायु शवंसे। पृतनासाह्याय च। इन्द्र त्वा वर्तयामसि। सुब्रह्मण्णं वीरवन्तं
बृहन्तम्। उरु गंभीरं पृथुबुधमिन्द्र। श्रुतर्षिमुग्रमभिमातिषाहम्। अस्मभ्यं चित्रं वृषणः
रयिं दौः। क्षेत्रियै त्वा निरक्ष्रत्यै त्वा। ब्रुहो मुश्चामि वरुणस्य पाशांत्। अनुगसुं ब्रह्मणे
त्वा करोमि॥२५॥

शिवे ते द्यावांपृथिवी उभे इमे। शं ते अग्निः सहाद्विरस्तु। शं द्यावांपृथिवी सहौषधीभिः।
शमन्तरिक्षं सह वातेन ते। शं ते चतस्रः प्रदिशो भवन्तु। या दैवीश्वतसः प्रदिशः।
वातपलीरभि सूर्यो विचष्टे। तासां त्वा जुरसु आ दधामि। प्रयक्षम् एतु निरक्ष्रतिं पराचैः।
अमौचि यक्षमाद्विरुतादवत्यै॥२६॥

द्रुहः पाशान्निरक्ष्रत्यै चोदमोचि। अहा अवर्तिमविदथस्योनम्। अप्यभूद्वदे सुकृतस्य
लोके। सूर्यमृतं तमसो ग्राह्या यत्। देवा अमुश्चन्नसृजन्व्येनसः। एवमहमिमं
क्षेत्रियाङ्गामिशः सात्। द्रुहो मुश्चामि वरुणस्य पाशांत्। बृहस्पते युवमिन्द्रश्च वस्वः।
दिव्यस्यैशाथे उत पार्थिवस्य। धृत्तः रुयिः स्तुवते कीरयेचित्॥२७॥

यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः। देवायुधमिन्द्रमा जोहुवानाः। विश्वावृधमभि ये
रक्षमाणाः। येन हृता दीर्घमध्वानमायन्। अनन्तमर्थमनिवर्थ्यमानाः। यत्ते सुजाते हिमवथ्सु
भेषजम्। मयोभूः शन्तमा यद्वदोऽसि। ततो नो देहि सीबले। अदो गिरिभ्यो अधि
यत्प्रधावंसि। सः शोभमाना कुन्येव शुभ्रे॥२८॥

तां त्वा मुद्रला हुविषां वर्धयन्ति। सा नः सीबले रुयिमा भांजयेह। पूर्वं देवा
अपरेणानुपश्यं जन्मभिः। जन्मान्यवरैः पराणि। वेदानि देवा अयमस्मीति माम्। अहृः
हित्वा शरीरं जुरसः परस्तात्। प्राणापानौ चक्षुः शोत्रम्। वाचु मनसि समृताम्। हित्वा
शरीरं जरसः परस्तात्। आ भूति भूति वयमशजवामहै। इमा एव ता उषसो याः प्रथमा
व्यौच्छन्। ता देव्यः कुर्वते पञ्चरूपा। शश्वतीर्नावपृज्यन्ति। न गंमन्त्यन्तम्॥२९॥

[करोन्यवरत्यै चिच्छेऽशशवामहै चुत्वारिं च॥५॥]

[६]

वस्मूनं त्वाऽर्थतेन। रुद्राणांमूर्म्या। आदित्यानं तेजसा। विश्वेषां देवानां क्रतुना।
मरुतमेष्टा जुहोमि स्वाहा॑। अभिभूतिरहमागमम्। इन्द्रसखा स्वायुधः। आस्वाशांसु
दुष्प्रहः। इदं वर्चो अग्निनां दत्तमागात्। यशो भर्गः सह ओजो बलं च॥३०॥

दीर्घयुत्वाय शूतशारदाय। प्रतिगृभ्णामि महते वीर्याय। आयुरसि विश्वायुरसि। सर्वायुरसि सर्वमायुरसि। सर्वं म् आयुर्भूयात्। सर्वमायुर्गेषम्। भूर्बुः सुवः। अग्निर्धर्मेणान्नादः। मृत्युर्धर्मेणान्नपतिः। ब्रह्म क्षत्रङ् स्वाहा॥ ३१॥

प्रजापतिः प्रणेता। बृहस्पतिः पुरएता। यमः पन्थः। चन्द्रमाः पुनरसुः स्वाहा॥ अग्निर्नादोऽन्नपतिः। अन्नाद्यमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ सोमो राजा राजपतिः। राज्यमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ वरुणः सम्राट्थसम्राद्वितिः। साम्राज्यमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ ३२॥

मित्रः क्षत्रं क्षत्रपतिः। क्षत्रमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ इन्द्रो बलं बलपतिः। बलमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ बृहस्पतिब्रह्म ब्रह्मपतिः। ब्रह्मस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ सविता राष्ट्रः राष्ट्रपतिः। राष्ट्रमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ पूषा विशां विद्वितिः। विशमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ सरस्वती पुष्टिः पुष्टिपत्नी। पुष्टिमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा॥ त्वष्टा पशुनां मिथुनानां रूपकृद्वपतिः। रुपेणास्मिन् यज्ञे यज्मानाय पशुन्ददातु स्वाहा॥ ३३॥

च स्वाहा साम्राज्यमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा विशमस्मिन् यज्ञे यज्मानाय ददातु स्वाहा चत्वारिं च (अग्निः सोमो वरुणो मित्रो बृहस्पतिः सविता पूषा सरस्वती त्वष्टा दशाः॥) ४॥ [७]

स ई पाहि यऋजीषी तरुत्रः। यः शिप्रवान्वृषभो यो मतीनाम्। यो गौत्रभिद्वज्ञभूद्यो हरिष्ठाः। स इन्द्र चित्राः अभि तृन्धि वाजान्। आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चात्। ओत्तरादधरागा पुरस्तात्। आ विश्वतो अभिसमेत्वर्वाङ्। इन्द्रं द्युम्रः सुवर्वद्वेष्यस्मै। प्रोष्वस्मै पुरोरथम्। इन्द्राय शूषमर्चत॥ ३४॥

अभीकं चिदु लोककृत्। सङ्के समथ्सु वृहा। अस्माकं बोधि चोदिता। नभन्तामन्यकेषाम्। ज्याका अधि धन्वसु। इन्द्रं वयः शुनासीरम्। अस्मिन् यज्ञे हवामहे। आ वाजूरुपं नो गमत्। इन्द्राय शुनासीराय। सुचा जुहुत नो हविः॥ ३५॥

जुषतां प्रति मेधिरः। प्र हव्यानि घृतवन्त्यस्मै। हर्यश्वय भरता सजोषाः। इन्द्रतुभिर्ब्रह्मणा वावृथानः। शुनासीरो हविरिदं जुषस्व। वयः सुपूर्णा उपसेदुरिन्द्रम्। प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः। अपे ध्वन्तमूर्णुहि पूर्धि चक्षुः। मुमुग्धस्मान्निधयेऽव बुद्धान्। बृहदिन्द्राय गायत॥ ३६॥

मरुतो वृत्रहन्तम्। येन ज्योतिरजंनयन्त्रतावृथः। देवं देवाय जागृवि। कामिहैकाः कहमे पंतङ्गाः। मान्थालाः कुलिपरिमापतन्ति। अनावृतैनान्प्रधमन्तु देवाः। सौपर्णु चक्षुस्तनुवा विदेय। एवा वन्दस्व वरुणं बृहन्तम्। नमस्याधीरम्मृतंस्य गोपाम्। स नः शर्म त्रिवरुथं वियः सत्॥३७॥

यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः। नाके सुपर्णमुप यत्पतंतम्। हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा। हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतम्। युमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम्। शं नौ देवीरभिष्ठये। आपो भवन्तु पीतये॥ शं योरभि संवन्तु नः। ईशानां वार्याणाम्। क्षयन्तीश्वरषणीनाम्॥३८॥

अपो याचामि भेषजम्। अप्सु मे सोमो अब्रवीत्। अन्तर्विश्वानि भेषजा। अग्निं च विश्वशम्भुवम्। आपश्च विश्वभेषजीः। यदुप्सु तैं सरस्वति। गोष्वश्वेषु यन्मधुं। तेन मे वाजिनीवति। मुखंमङ्ग्नि सरस्वति। या सरस्वती वैशम्भल्या॥३९॥

तस्यां मे रास्व। तस्यांस्ते भक्षीय। तस्यांस्ते भूयिष्ठभाजौ भूयास्म। अहं त्वदस्मि मदसि त्वमेतत्। ममासि योनिस्तव् योनिरस्मि। ममैव सन्वहं हृव्यान्यग्ने। पुत्रः पित्रे लौकृक्ञातवेदः। इहैव सन्तत्र सन्तं त्वाऽग्ने। प्राणेन वाचा मनसा बिभर्मि। तिरो मा सन्तुमायुर्मा प्रहासीत्॥४०॥

ज्योतिषा त्वा वैश्वानरेणोपतिष्ठे। अयं ते योनिरकृत्वियः। यतो जातो अरोचथाः। तं जानन्नग्ने आरोह। अथो नो वर्धया रथिम्। या तैं अग्ने यज्ञियां तुनूस्तयेह्यारौहात्माऽऽत्मानम्। अच्छा वसूनि कृणवन्नस्मे नर्या पुरुणिं। यज्ञो भूत्वा यज्ञमा सौद स्वां योनिम्। जातवेदो भुव आ जायेमानः सक्षय एहि। उपावरोह जातवेदः पुनस्त्वम्॥४१॥

देवेभ्यौ हृव्यं वह नः प्रजानन्। आयुः प्रजाऽरुयिमस्मासु धेहि। अजस्मो दीदिहि नो दुरोणे। तमिन्द्रं जोहवीमि मधवानमुग्रम्। सुत्रा दधानुमप्रतिष्कुतुऽशवाऽसि। मऽहिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियोऽवर्तत्। रुये नो विश्वा सुपथा कृणोतु वृत्री। त्रिकद्वकेषु महिषो यवांशिरं तुविशुष्मस्तृपत्। सोममपिबुद्विष्णुना सुतं यथाऽवशत्। स ईं ममाद् महि कर्म कर्तवे महामुरुम्॥४२॥

सैनः सश्वेवं देवः सूत्यमिन्दुः सूत्य इन्द्रः। विदद्यतीं सरमा रुणमद्रेः। महि पाथः पूर्वः सुद्धियकः। अग्ने नयम्भुपद्यक्षारणाम्। अच्छा रवं प्रथमा जाननीगात्।

विदद्वयं सुरमा दृढमूर्वम्। येनानुकं मानुषी भोजते विट्। आ ये विश्वाः स्वपत्यानि चक्रः। कृष्णवानासौ अमृतल्वाय गतुम्। त्वं नृभिर्नृपते देवहूतौ॥४३॥

भूरीणि वृत्वा हर्यश्च हसि। त्वन्निदस्युश्चमुरिम्। धुनि चास्वापयो दभीतये सुहन्तु। एवा पाहि प्रलथा मन्दतु त्वा। श्रुधि ब्रह्म वावृथस्वोत गीर्भिः। आविः सूर्य कृष्णहि पैपिहीषः। जहि शत्रू रभि गा इन्द्र तृन्धि। अग्ने बाधस्व वि मृधो नुदस्व। अपामीवा अप रक्षासि सेध। अस्माथ्ममुद्राद्वृहुतो दिवो नः॥४४॥

अपां भूमानुमुपं नः सृजेह। यज्ञ प्रति तिष्ठ सुमतौ सुशेवा आ त्वा। वसूनि पुरुधा विशन्तु। दीर्घमायुर्यज्ञमानाय कृष्णन्। अथामृतेन जरितारमङ्गि। इन्द्रः शुनावद्वितंनोति सीरम्। संवथ्सरस्य प्रतिमाणमेतत्। अर्कस्य ज्योतिस्तदिदांस ज्येष्ठम्। संवथ्सर शुनवथ्सीरमेतत्। इन्द्रस्य राधः प्रयतं पुरु तमनां। तदर्करूपं विमिमानमेति। द्वादशारे प्रति तिष्ठतीद्वृषा। अश्वायन्तो गव्यन्तो वाजयन्तः। हवामहे त्वोपगन्तवा उ। अभूषन्तस्त्वा सुमतौ नवायाम्। वयमिन्द्र त्वा शुनः हुवेम॥४५॥

अर्चत हुविगायत यस्त्रपणीनां वैशम्यल्या हासीत्वमुकं देवहूतौ नुस्त्वना षट्॥१२॥

[८]

प्राण उद्देहि पुनरा नैं भर युजो रायो वात्रहत्याय वसूनाः स इ पाश्युष्टै॥८॥

प्राणो रक्षत्यग्नेता धारावुरा मृतों दीर्घयुत्वाय ज्योतिषा त्वा पश्चचत्वारिंशत॥४५॥

प्राणः शुनः हुवेम॥

हरिः ॐ॥

॥इति श्रीकृष्णायज्ञुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः समाप्तः॥